فصلنامه حسابداری مالی/سال نهم/ شماره ۳٤ /تابستان ۹٦/صفحات ۱۷۸- ۱۵۰

بررسی تأثیر دقت و چسبندگی سود بر پاداش هیئت‌مدیره

سید علی واعظ *
امیرحسین منتظر حجت**
رحیم بنابی قدیم ***

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۴/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۷/۳۰

چکیده

برنامه‌های پاداش برای کاهش مشکلات نمایندگی ناشی از جدایی مالکیت از مدیریت است، ازاین‌رو یکی از شاخص‌های مهم سنجش برنامه‌های پاداش، دقت سود گزارش شده و چسبندگی سود با پاداش است که در این پژوهش برای دقت سود از مدیریت اقلام تعهدی، دست‌کاری فعالیت‌های واقعی، محافظه‌کاری شرطی، تطابق درآمد و هزینه و دقت پیش‌بینی جریان‌های نقدی به‌عنوان متغیر جایگزین استفاده شده است. به‌منظور آزمون فرضیه‌ها از داده‌های۱۲۱شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴، استفاده شده و داده‌های مذکور با استفاده از رگرسیون چند متغیره به روش تحلیل داده‌های ترکیبی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. نتایج نشان می‌دهند پاداش نسبت به سود گزارش شده دارای چسبندگی بوده و اقلام تعهدی غیرعادی افزایشی و محافظه‌کاری شرطی برخلاف نتایج مورد انتظار و تطابق درآمد و هزینه و دقت پیش‌بینی جریان‌های نقدی مطابق با انتظار

*استادیارگروه حسابداری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسئول)
E-mail: sa.vaez@scu.ac.ir
** استادیارگروه علوم اقتصادی- اقتصاد سنجی کاربردی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
E-mail: a.hojat@scu.ac.ir
***دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
E-mail: rahim.bonabi@yahoo.com

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

پژوهش، تأثیر مثبت معنی‌دار بر پاداش داشته و دست‌کاری سود از طریق فعالیت‌های واقعی افزایشی تأثیر منفی معنی‌داری بر پاداش دارند.

واژه‌های کلیدی: پاداش هیئت مدیره، دقت سود، محافظه‌کاری شرطی، مدیریت سود، تطابق درآمد و هزینه.

۱-مقدمه

معمولاً اجزای تشکیل دهنده حقوق و پاداش مدیران بر اساس دو معیار سنجش عملکرد یعنی سود خالص و قیمت سهام مبتنی است. بر اساس مبانی نظری پاداش می‌توان پیش‌بینی کرد که درصد هر یک از این شاخص‌ها در برنامه حقوق و پاداش مدیران به سه عامل نسبی دقت[1] و حساسیت[2] و نیز افق زمانی[3] بستگی دارد که مدیر تصمیم خود را در آن محدوده اتخاذ می‌نماید (پارسائیان، ۱۳۸۸: ۸۵-۷۹). اگر سود خالص به نحوی محاسبه شود که بتواند عملکرد مدیریت را به طور دقیق نشان دهد یا به عبارتی اثر سایر عوامل خارج از کنترل در آن کم باشد و تنها از تلاش مدیر اثر پذیرد و نسبت به فعالیت‌های مدیر حساسیت لازم را داشته باشد، آنگاه می‌توان از سود خالص در ارزیابی عملکرد مدیر بهره جست. وظیفه حسابداری و گزارشگری مالی در کاهش خطر اخلاقی نیز ارائه یک شاخص ارزیابی عملکرد دقیق و حساس است (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۵۷-۲۵۴). بر اساس مبانی نظری پاداش(پارسائیان، ۱۳۸۸: ۸۵-۷۹)، مقصود از دقت، انحراف معیار سنجش عملکرد و مقصود از حساسیت، نرخ یا درصدی است که ارزش مورد انتظار این معیار سنجش در برابر کار یا تلاش مدیر واکنش نشان می‌دهد. بنابراین هرچه قدر مقدار جنجال‌آفرینی در سود خالص کمتر و حساسیت آن در مقابل کار یا تلاش مدیر بیشتر باشد، در یک قرارداد مطلوب، نسبت سود خالص به قیمت سهام، بیشتر خواهد بود (پارسائیان، ۱۳۸۸: ۸۵-۷۹). از طرفی دیگر، بر اساس پژوهش‌های انجام شده قبلی، معیارهای سنجش عملکرد در برنامه‌های پاداش، بیشتر مبتنی بر اقلام تعهدی است (ریتاتا و کومرا[4]، ۲۰۱۶) زیرا اقلام تعهدی سبب افزایش مفید بودن سود حسابداری در ارزشیابی سهام و انعقاد قرارداد با اعتباردهندگان و مدیران، می‌شود (کازان[5]، ۲۰۱۶). با این‌حال به دلیل انعطاف موجود در استانداردهای حسابداری و اختیار مدیران در گزینش رویه‌های حسابداری، بکارگیری اقلام تعهدی و درنتیجه سود خالص به‌عنوان شاخص پاداش دهی در برنامه‌های پاداش، سبب انگیزش مدیران

1. Precise
2. Sensitivity
3. Time horizon
4. Raithatha & Komera
5. Kazan

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

برای مدیریت افزایشی سود درنتیجه؛ کاهش محافظه‌کاری و درنهایت کاهش کیفیت سود می‌شود (بیجانچی و چن[1]، ۲۰۱۵). اگرچه معیارهای مبتنی بر حسابداری یعنی سود حسابداری، معیار بهتری در برنامه‌های پاداش است و دقت بیشتری دارند؛ زیرا مستقل از نوسانات و اختلالات برون‌سازمانی خارج از کنترل مدیر است، با این حال برای دستیابی به اهداف برنامه‌های پاداش، باید مبتنی بر اصول و استانداردهای حسابداری و درنتیجه، فارغ از دست‌کاری و مدیریت سود و انگیزه‌های فرصت‌طلبانه‌ای باشند که سبب کاهش دقت سود می‌شوند (پاندهرو پتک[2]، ۲۰۱۴ ؛ زکریا[3]، ۲۰۱۲). براساس تئوری نمایندگی، می‌توان یک قرارداد پاداشی طراحی کرد که مشکلات مربوط به تضاد منافع و عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و مالکان را کاهش دهد. در این راستا قراردادهای پاداش مبتنی بر عملکرد، برای حذف و یا حداقل برای کاهش تضاد موجود بین مدیران و مالکان طراحی شده است. بنابراین قراردادهایی که به درستی تنظیم شوند، فراهم کننده انگیزه‌هایی برای مدیران برای حداکثر کردن تلاش‌های خود و همسویی منافع خود با مالکان می‌باشند. درنتیجه با توجه به اهداف برنامه‌های پاداش در قالب تئوری نمایندگی، معیار سنجش عملکرد مورد استفاده باید دارای شاخص‌های دقت در اندازه‌گیری باشد. بنابراین مسئله مهم این است که وقتی قرار است که از سود خالص به عنوان دستاورد مدیریت در طول سال مالی، برای پاداش دهی وی استفاده شود، لازم است شاخص‌ها و مفاهیمی از سود مورد توجه قرار گیرند که مستقل از نوسانات و اختلالات برون‌سازمانی خارج از کنترل مدیر باشد و فارغ از دست‌کاری و مدیریت سود باشند به‌عبارتی دقت بیشتری داشته باشند (زکریا، ۲۰۱۲). بنابراین هدف و سوال اساسی پژوهش حاضر در این راستا این است که ۱) با توجه به اینکه در ایران، پاداش بر اساس سود خالص گزارش شده و تغییرات آن است، آیا پاداش نسبت به سود، حالت چسبندگی دارد؟ ۲) آیا در برنامه‌های پاداش مدیران به عواملی که دقت سود را تحت تأثیر قرار می‌دهند(مدیریت افزایشی سود از طریق اقلام تعهدی، دست‌کاری فعالیت‌های واقعی افزایشی سود، محافظه‌کاری شرطی، تطابق درآمد و هزینه و دقت پیش بینی جریان‌های نقدی)، توجه و اعتنای کافی می‌شود؟ و اینکه پاداش با کدام یک از ویژگی‌های پیش‌گفته قرابت بیشتری دارد؟

در ادامه، به بررسی مبانی نظری و آزمون فرضیه‌های مرتبط با سوالات پژوهش، پرداخته شده است.

1. Bianchi & Chen
2. Pandher & Pathak
3. Zakaria

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

۲-مبانی نظری پژوهش

اگر پاداش، تناسبی با عملکرد واقعی مدیران نداشته باشد نه تنها سبب افزایش ارزش شرکت نشده بلکه ابزاری برای انتقال ثروت خواهد بود. عوامل متعددی می‌تواند سبب عدم کارایی قراردادها و طرح‌های پادش شود که یکی از مهم‌ترین آنها فقدان معیار صحیح سنجش عملکرد و دقت مربوط به آن است. با توجه به اینکه از اعداد و گزارش‌های حسابداری برای انعقاد قرارداد-های پاداش استفاده می‌شود، برای نمونه اقلام تعهدی به عنوان عامل موثر در انعقاد قراردادها با اعتباردهندگان و مدیران به حساب می‌آید (کازان، ۲۰۱۶)، بنابراین این فرصت برای مدیران وجود دارد که با اعمال انتخاب‌های حسابداری و دست آویز قرار دادن این مشخصه‌ها از طریق مدیریت اقلام تعهدی، دست‌کاری فعالیت‌های واقعی و محافظه‌کاری، در صدد تامین منافع شخصی خود باشند که هر کدام کارایی قراردادها را تحت تأثیر قرار می‌دهند (بیجانچی و چن، ۲۰۱۵). بنابراین در نظام پاداش دهی لازم است صرفا شاخصه حسابداری گزارش شده معیار پاداش دهی نباشد بلکه بر اساس آنچه که از مبانی نظری پاداش قابل استنباط است، این شاخص سنجش عملکرد باید دارای دقت در اندازه‌گیری باشد. با توجه به اینکه در ایران پاداش و تغییرات آن تابعی از سود و تغییرات آن است، باید انتظار داشت که پاداش، تابعی خطی از سود خالص باشد و درصد افزایش پاداش مدیران در ازای افزایش سود، برابر با درصد کاهش پاداش مدیران در ازای کاهش همان میزان سود باشد.به دلایل زیر این رابطه همیشه برقرار نیست:۱) اگر پاداش پرداختی به مدیران بر اساس عملکرد واقعی و صحیح آنها نباشد، نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد سیستم فعلی پاداش متناسب با عملکردواقعی مدیران نیست و پاداش بر مبنای عملکردواقعی مدیران پرداخت نمی‌شود(سجادی و زارع زاده، ۱۳۹۰). بنابراین در ایران مدیران برای دریافت پاداش، نیازی به تغییر شایان توجه در سود شرکت ندارند و برمبنای روند و عرف معمول، حتی اگر سود شرکت کاهش یابد باز هم پاداش خود را دریافت می‌کنند(پورزمانی و طرازیان،۱۳۹۵). بنابراین چه بسا با توجه به این‌که در قانون تجارت، فقط عنوان شده است که پاداش معادل درصدی از سود خالص است، تعیین درصد مورد نظر در شرکت‌ها می‌تواند به گونه‌ای باشد که با اینکه سود نسبت به سال قبل کمتر شده است ولی درصد مورد نظر نسبت به سال قبل(حداکثر تادرصدی از سود تقسیمی همان سال) افزایش یابد تا جبران کاهش در سود را داشته باشد. بنابراین می‌توان گفت یکی از دلایل چسسبندگی پاداش[1]، پرداخت‌های بدون توجه به عملکرد واقعی، غیر متناسب با عملکرد و غیرکارشناسانه است، ۲) دیگر دلیل چسبندگی پاداش می‌تواند

1 Bonus stickiness

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

پایداری موقت اقلام تعهدی غیرعادی منفی در مقایسه با اقلام تعهدی غیرعادی مثبت باشد (ماتسوموتو، ۲۰۰۲ و بورگستهلر و ایمس، ۲۰۰۳). زیرا به دلیل بکارگیری محافظه‌کاری، اخبار نامساعد(برای مثال زیان)، سریعتر و بطور یکجا گزارش می‌شوند و درحالی که اخبار مساعد(برای مثال سود) دیرتر و در طول زمان گزارش خواهند شد(ورچیا[1]، ۲۰۰۶). بنابراین به دلیل تصور عدم پایداری اخبار نامساعد به شکل اقلام تعهدی غیرعادی، کاهش پاداش برای این گونه کاهش سود، کمتر خواهد بود (دچو[2]، ۲۰۰۶). ۳)دیگر دلیل چسبندگی پاداش را می‌توان چسبندگی هزینه‌ها دانست. در حوزۀ دانش حسابداری و امورمالی، زمانی‌که بحث ارتباط بین پاداش و عملکرد در چارچوب تئوری قراردادها مطرح می‌شود، رفتار هزینه‌ها مهم تلقی می‌شود(هامبورگ و ناسو[3]، ۲۰۱۰). بر اساس نتایج پژوهش‌های قبلی، رفتار هزینه‌ها می‌تواند بر میزان پاداش مدیران تأثیر بگذارد و همچنین مبانی پاداش‌های وضع شده در شرکت‌های ایرانی از تقارن برخوردار نمی‌باشد؛ لذا، می‌توان گفت که در شرکت‌های ایرانی از مدیران به‌طورکورکورانه از طریق پاداش حمایت می‌شود(فخاری و رمضانی،۱۳۹۵). مطابق یکی از فرضیه‌های ارائه شده، چسبندگی هزینه‌ها نتیجه تصمیمات آگاهانه مدیران است. هنگامی که فروش کاهش می‌یابد، برخی از مدیران این کاهش را موقتی تصور کرده و انتظار بازگشت فروش به سطح قبلی را در آینده نزدیک دارند. بنابراین در تصمیمی آگاهانه، منابع مربوط به فعالیت‌های عملیاتی را در دوره‌های کاهش فروش حفظ می‌کنند.در مقابل باوجود آنکه حفظ منابع اضافی در دوره‌های کاهش فروش، به تحمل هزینه‌های بیشتر و درنتیجه کاهش سود دوره جاری منجر می‌شود، موجب کاهش هزینه‌ها وافزایش سود در بلندمدت می‌شود(اندرسون[4] و همکاران،۲۰۰۷). بنابراین در اثر رفتار سنجیده مدیران، انتظار می‌رود مدیران در دوره جاری این حق را برای خود محفوظ نگه دارند که بابت حفظ منابع مربوط به فعالیت‌های عملیاتی و صرفه جویی در هزینه‌های سال‌های آتی، با وجود کاهش سود، پاداش بیشتری در دوره جاری دریافت کنند که سبب چسبندگی پاداش می‌شود. بنابر مطالب پیش‌گفته، چسبندگی پاداش بیانگر سودهای غیرواقعی، برخورد نامتقارن با اخبار خوب و بد و همچنین رفتار هزینه‌ها است که از دید تئوری قرارداد و تئوری نمایندگی، دقت سود گزارش شده به‌عنوان محور اصلی پاداش را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

1. Verrecchia
2. Dechow
3 . Homburg and Nasev
4 . Anderson

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

۲-۱-دقت سود و عوامل آن

اغلب طرح‌ها و قراردادهای پاداش فعلی مبتنی بر سود حسابداری است و طرح پاداشی که صرفاً به سود حسابداری توجه دارد، کمتر به ایجاد ارزش کمک می‌کند (نمازی و سیرانی، ۱۳۸۳: ۶۵-۹۴). منظور از دقت سود به عنوان معیار سنجش عملکرد، این است که معیار سنجش عملکرد (سود)، ناشی از فعالیت های واقعی، مستقل از نوسانات و اختلالات برون سازمانی خارج از کنترل مدیر باشد و فارغ از دست‌کاری و مدیریت سود و انگیزه‌های فرصت‌طلبانه‌ای باشد که سبب اختلال در سنجش عملکرد وکاهش دقت سود می‌شوند (زکریا، ۲۰۱۲؛ پارسائیان، ۱۳۹۰: ۳۱۸-۳۰۸ ؛ پاندهرو پتک، ۲۰۱۴). نوسان، اختلالات و تغییرات بیشترسود، در نتیجه دقت پایین سود، با ریسک بالاتر همراه است و معلول عوامل متعددی است. هر چند عوامل مختلفی ممکن است بر دقت ونوسانات یا اختلالات سود تأثیر گذار باشند؛ اما براساس پژوهش‌های گذشته (برای نمونه؛ دیچو و تانگ[1]، ۲۰۰۸؛ دانلسون[2] و همکاران، ۲۰۱۱)، عوامل اقتصادی و نحوه عمل حسابداری دو دلیل اصلی آن هستند. شرکت‌ها در محیط اقتصادی فعالیت می‌کنند. شوک‌های اقتصادی و مانند آن، که به‌صورت خارج از کنترل شرکت‌ها هستند؛ سود واحد تجاری و درنتیجه دقت آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. عوامل حسابداری که عمدتاً در خصوص شیوه و نحوه شناسایی درآمدها و هزینه‌ها و به تبع سود واحد اقتصادی است؛ می‌تواند بر این سازوکار تاثیرگذار باشد. ناگفته پیدا است که عواملی چون " اصل مقابله هزینه‌ها با درآمدها " ومتعاقب آن مشکلات پیرامون "تخصیص هزینه‌ها به دوره های مالی"، " شناسایی درآمدها"، " اعمال اختیار در انتخاب روش‌ها و دست‌کاری واقعی فعالیت‌ها"، " محافظه‌کاری حسابداری " وموارد مشابه، مهمترین عواملی هستند که می‌توانند در محاسبه سود، دقت گزارشگری آن و رابطه بین سودهای گذشته و آینده، تاثیرگذار باشند و رابطه بین آنها را دچار نوسان و اختلال سازند (دیچو و تانگ، ۲۰۰۸؛ دانلسون و همکاران، ۲۰۱۱)، که این وضعیت سبب افزایش عدم‌اطمینان، عدم کارایی قراردادها و سوگیری‌های رفتاری شده و در نتیجه باعث ایجاد اشتباهاتی در پیش‌بینی سرمایه‌گذاران از یک طرف و کاهش ثروت مالکان از طرف دیگر خواهد شد (شات[3]، ۲۰۱۱).

۲-۱-۱- مدیریت سود

مدیریت سود افزایشی، سبب ایجاد اختلال در اندازه‌گیری سودو درنتیجه کاهش دقت سود خواهد شد. مدیریت سود کاهشی نیز بر همین منوال است ولی اثر مدیریت سود کاهشی در سال

1. Dichev &Tang
2. Donelcon
3. Schutt

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

یا سال‌های بعد مورد دخالت قرار می‌گیرد. بنابراین عامل تاثیرگذار در تعیین پاداش مدیران از بُعد دقت در سال جاری نخواهد بود بلکه همین اثر را در سال بعد خواهد داشت. بنابراین مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی اختیاری مثبت[1] در دوره‌جاری به دلیل اینکه سبب اختلال در سنجش عملکرد شده و ناشی از اقدامات فرصت‌طلبانه مدیریت در راستای انتقال ثروت از سهامداران است، شاخص معکوس دقت‌سود می‌باشد(ماتسوموتو، ۲۰۰۲، بورگستهلر و ایمیس، ۲۰۰۳؛ دیفاند و پارک[2]، ۲۰۰۱؛ لیانگ[3]، ۲۰۱۴). دیدگاه پذیرفته شده در مطالعات دستکاری سود، قراردادهای صریح و ضمنی بین ذی‌نفعان و شرکت است که می‌تواند به مدیران انگیزه‌های گوناگونی برای دستکاری اطلاعات مالی بدهد (کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵). ازاینرو با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده (گانی، ۲۰۱۰؛ رویچودوری[4]، ۲۰۰۶؛ بارتو و همکاران ، ۲۰۰۲؛ ماتسوموتو، ۲۰۰۲)، مبنی براینکه دست‌کاری فعالیت‌های واقعی افزایشی سود چه به صورت کارا و چه بصورت فرصت-طلبانه، موجب کاهش دقت سود گزارش شده می‌شود و چه بسا سبب تحمیل ریسک به شرکت و درنتیجه مالکان آن ونیز تاثیرگذاری منفی بر ارزش شرکت می‌شود، انتظار بر کاهش پاداش به ازای دست‌کاری فعالیت‌های واقعی مثبت[5] به عنوان شاخص معکوس دقت سود است.

۲-۱-۲-محافظه‌کاری شرطی

گزارش‌های مالی در ایران به طور کلی تمایلی به محافظه‌کاری ندارند و این عدم تمایل از طریق اقلام تعهدی که تأثیرپذیری بیشتری از تصمیمات مدیریت دارند اعمال می‌شود (رحمانی و صدیقی،۱۳۹۲). با توجه به نتایج پژوهش‌های قبلی می‌توان گفت محافظه‌کاری، قابلیت اتکای سود را به‌دلیل کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، افزایش می‌دهد(ابراهیمی و احمدی مقدم،۱۳۹۴) درنتیجه به‌دلیل جلوگیری از رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران در گزارشگری سود، دقت سود گزارش شده بیشتر خواهد شد. بنابراین از این جهت، محافظه‌کاری شرطی شاخص مستقیم دقت سود است (آینگر وزامپلی ،۲۰۱۲؛ واتز[6]، ۲۰۰۳). از طرفی شناسایی سریع تر و به هنگام‌تر رویدادهای کاهنده سود و در مقابل عدم شناخت رویدادهای افزاینده سود می تواند منجر به شناسایی بخشی از هزینه‌های دوره‌های آتی در دوره جاری گردد. این امر به نوبه خود می‌تواند از دقت سود کاسته و هزینه اخذ تصمیمات نادرست را بر سرمایه گذاران بالفعل و بالقوه تحمیل

1 Positive discretionary accruals
2. DeFond & Park
3. Liang
4 . Roychowdhury
5 Positive real activity manipulation
6. Watts

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

کند. بنابراین از این جهت محافظه‌کاری شرطی، شاخص معکوس دقت سود خواهد بود (پیک[1] و همکاران، ۲۰۰۷).

۲-۱-۳- تطابق درآمد و هزینه

تطابق به دو صورت قوی یا ضعیف صورت می‌گیرد. در تطابق کامل، همه هزینه‌ها به طور مستقیم قابل ردیابی با درآمدهای خاص خود هستند و این امر باعث کاهش نوسان سود و بازده و افزایش پایداری سودو در نتیجه افزایش دقت‌سود می‌شود و تطابق ضعیف باعث کاهش سودآوری اقتصادی، کاهش دقت سود و نیز افزایش عدم اطمینان و سوگیری‌های رفتاری شده و در نتیجه باعث ایجاد اشتباهاتی در پیش‌بینی سرمایه‌گذاران خواهد شد (شات[2]، ۲۰۱۱). بنابراین یکی از عوامل حسابداری، که بر نوسان‌پذیری و اختلال سود و در نتیجه دقت‌سود موثر است؛ تطابق ضعیف است. تطابق ضعیف عمدتاً ناشی از : الف) عوامل غیر قابل اجتناب تجاری، ب) موارد مرتبط با اختیار مدیریت در گزارشگری مالی و ج) قواعد و اصول حسابداری است(دیچو و تانگ، ۲۰۰۸؛ دانلسون و همکاران، ۲۰۱۱). از اینرو انتظار بر این است که شرکت‌های با تطابق بیشتربه عنوان شاخص مستقیم دقت سود، پاداش بیشتری داشته باشند (دیچو و تانگ،۲۰۰۸؛ شات، ۲۰۱۱).

۲-۱-۴- دقت پیش‌بینی جریان‌های نقدی

اهمیت پیش‌بینی جریان‌های نقدی به این دلیل است که در هر واحد اقتصادی، بازتاب تصمیم-گیری مدیریت در برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت و طرح‌های سرمایه‌گذاری و تامین‌مالی خواهد بود. بدون پیش‌بینی جریان‌های نقدی، قضاوت و تصمیم‌گیری و انتخاب مناسب‌ترین راه‌کار، ممکن نیست. بی‌ثباتی سود، نشان دهنده بی ثباتی محیط عملیاتی شرکت است و انتظار بر این است که بی‌ثباتی جریان‌های نقد با بی‌ثباتی سود، بیشتر شود و سبب خطای بیشتر مدل‌های تعهدی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی شود(یودر[3]، ۲۰۰۶). در این راستا یکی از شاخص‌های دقت اطلاعات‌مالی، توانایی اجزای سود تعهدی‌حسابداری(تحت شرایط انعطاف‌پذیری و اختیار عمل در انتخاب از میان رویه‌ها و برآوردهای حسابداری) برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار آینده است، بنابراین بالا بودن دقت و توان پیش‌بینی‌کنندگی اجزای تعهدی از شاخص‌های تعیین محتوای اطلاعاتی و همچنین محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری، کیفیت گزارشگری مالی‌و بنابراین شاخص مستقیم دقت سود است (بارث و همکاران، ۲۰۰۱؛ کوهن[4]، ۲۰۰۴). دراین

1. Paek
2. Schutt
3. Yoder
4. Cohen

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

راستا انتظار می‌رود شرکت‌های با دقت بالای پیش‌بینی جریان‌های نقدی، دارای دقت سود بیشتر و درنتیجه پاداش بیشتری باشند

۳-پیشینه تجربی پژوهش

۳-۱-پیشینه خارجی

سانانشاین و همکاران (۲۰۱۶)، با بررسی عوامل موثر بر پاداش مدیران، قبل و بعد از درماندگی مالی نشان دادند که طی دوره های بحران مالی، معمولاً برنامه‌های پاداش، مبتنی بر جریان نقدی بوده است تا موجب انگیزش مدیریت برای مدیریت نقدینگی شود بنابراین در این وضعیت، دقت سود و تغییرات آن کمترین سهم را در برنامه‌های انگیزشی مدیران خواهند داشت.

کازان(۲۰۱۶)، با بررسی اثر پاداش بر عملکرد نشان داد که اقلام تعهدی سبب بهبود سودمندی سود حسابداری در ارزشیابی سهام و انعقاد قرارداد با اعتبار دهندگان و مدیران، از طریق بهبود تغییرات موقت در جریان‌های نقدی عملیاتی و جریان های نقد آزاد می‌شود.

ریتاتا و کومرا (۲۰۱۶)، با بررسی رابطه بین پاداش و عملکرد شرکت‌ها نشان دادند که معیارهای سنجش عملکرد در برنامه‌های پاداش مدیران، بیشتر مبتنی بر اقلام تعهدی است تا اقلام نقدی. که این نتایج بیانگر نقش مفید سود تعهدی در کارایی قراردادها وکاهش مشکلات نمایندگی بین مالک و مدیر است.

بیجانچی و چن (۲۰۱۵)، با بررسی رابطه بین پاداش و عملکرد، نشان دادند که بر اثر مدیریت افزایشی سود، میزان محافظه‌کاری مشروط در شرکت‌ها کاهش می‌یابد که به معنای این است که سودهای شرکت‌های پیش‌گفته دارای دقت سود پایینی هستند.

شوتا[1] (۲۰۱۲) با بررسی رابطه پاداش و محافظه‌کاری به این نتیجه رسیدند که محافظه‌کاری حسابداری با میزان پاداش مدیران رابطه منفی دارد واین رابطه در موسساتی که پاداش، مضرب بزرگی از سود می باشد، بیشتر است یعنی محافظه‌کاری سبب کاهش دقت سود،درنتیجه کاهش پاداش می‌شود.

آینگر وزامپلی[2] (۲۰۱۲) با مطالعه چگونگی تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بررابطه بین پاداش مدیران اجرایی و سود حسابداری نشان داد که، محافظه‌کاری حسابداری بطور قابل توجهی رابطه بین تغییرات در سودها و تغییرات در پاداش را افزایش می دهد که نشانگر توجه کافی به محافظه‌کاری در برنامه‌های پاداش است.

1. Shota
2. Iyengar & Zampelli

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

راچ و تیلور[1] (۲۰۱۱) با بررسی نقش محافظه‌کاری در کیفیت گزارشگری نشان دادندکه محافظه-کاری حسابداری، موجب مدیریت سود می‌شود و درنتیجه موجب کاهش دقت سود، اما از طرف دیگر آن ها به این نتیجه رسیدند که محافظه‌کاری موجب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی [2] و بهبود شفافیت افشاء[3] اطلاعات صورت‌های مالی می شود یعنی موجب افزایش دقت سود می‌شود.
تاناساکا[4] و همکاران (۲۰۱۱) با بررسی پاداش بازار برای دستیابی به سودهای پیش بینی شده، به این نتیجه رسید که توسل به مدیریت سود واقعی برای دست‌یابی به آستانه‌های سود در طول همان سال توسط مشارکت‌کنندگان بازار، مورد جریمه واقع می‌شود یعنی بازار، دقت سود گزارش شده را شناسایی و نسبت به آن واکنش نشان می‌دهد.

۳-۲-پیشینه داخلی

بر اساس پژوهش پورزمانی و طرازیان(۱۳۹۵)، در ایران مدیران برای دریافت پاداش، نیازی به تغییر شایان توجه در سود شرکت ندارند و برمبنای روند و عرف معمول، حتی اگر سود شرکت کاهش یابد باز هم پاداش خود را دریافت می‌کنند که نشانگر عدم توجه کافی به دقت سود در برنامه‌های پاداش است.
فخاری و رمضانی(۱۳۹۵)، با مطالعهٔ ارتباط رفتار هزینه‌ها و تغییرات پاداش هیئت مدیره به این نتیجه رسیدند که رفتار هزینه‌ها می‌تواند بر میزان پاداش مدیران تأثیر بگذارد و همچنین مبانی پاداش‌های وضع شده در شرکت‌های مورد بررسی از تقارن برخوردار نمی‌باشد؛ لذا، می‌توان گفت که در شرکت‌های ایرانی بدون توجه به دقت سود از مدیران به‌طورکورکورانه از طریق پاداش حمایت می‌شود.
حیدری و رنجبری(۱۳۹۴) با بررسی تأثیر پاداش هیات‌مدیره بر پیش‌بینی سود، نشان دادند که که سود سال جاری و پاداش پرداخت شده به هیات‌مدیره در پیش بینی سود آتی نقش مهمی دارند که حاکی از دقت سود در پیش بینی عملکرد آتی است.
سجادی و زارع زاده(۱۳۹۰)، رابطه بین طرح‌های پاداش مدیران و معیارهای اقتصادی ارزیابی عملکرد را مورد بررسی قراردادند. نتایج به دست آمده حاکی از این است که فاکتورهای اقتصادی ارزیابی عملکرد شرکت‌ها در تعیین پاداش هیأت‌مدیره حایز اهمیت است که این امر باعث می‌شود مدیران توجه خود را به شرکت و در جهت منافع سرمایه‌گذاران معطوف کنند.

1. Ruch & Taylor
2.Information asymmetry
3.Disclosure transparency
4. Athanasakou

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

زنجیردار و همکاران(۱۳۸۸)، با بررسی ارتباط بین پاداش مدیران و ویژگی های سود، نشان دادند که اگر پاداش مدیریت از سطح مورد نظر کم‌تر باشد مدیریت بخشی از سود سال‌های آتی را به دوره جاری منتقل می نماید و برعکس، که این اقدام دقت سود را به سبب دست‌کاری آن،کاهش می‌دهد.

۴-فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری بیان‌شده در بخش قبلی، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر تدوین‌شده است:

فرضیه اول: بزرگی نسبی افزایش پاداش هنگام افزایش سود، بیشتر از بزرگی نسبی کاهش پاداش هنگام کاهش سود است.

فرضیه دوم: اقلام تعهدی اختیاری (غیرعادی) مثبت بر پاداش هیات‌مدیره تأثیر معنی‌داری دارد.

فرضیه سوم: دستکاری‌افزایشی سود ازطریق هزینه‌های تولیدغیرعادی بر پاداش هیات‌مدیره تأثیر معنی‌داری دارد.

فرضیه چهارم: دست‌کاری افزایشی سود ازطریق جریان‌های نقدی عملیاتی غیرعادی بر پاداش هیات‌مدیره تأثیر معنی‌داری دارد.

فرضیه پنجم: دست‌کاری افزایشی سود ازطریق هزینه‌های اختیاری غیرعادی بر پاداش هیات-مدیره تأثیر معنی‌داری دارد.

فرضیه ششم: محافظه‌کاری شرطی بر پاداش هیات‌مدیره تأثیر معنی‌داری دارد.

فرضیه هفتم: تطابق درآمد و هزینه، بر پاداش هیات‌مدیره تأثیر معنی‌داری دارد.

فرضیه هشتم: دقت سود در پیش بین جریان های نقدی، بر پاداش هیات‌مدیره تأثیر معنی-داری دارد.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

۵-تعریف مدل‌ها ومتغیرهای پژوهش

مدل‌ها و متغیرهای مورد استفاده برای آزمون فرضیات به ترتیب به شرح جدول ۱و۲ می‌باشند.

جدول۱:مدل‌های آزمون فرضیه ها

فرضیه	مدل	مدل مورد استفاده برای آزمون
۱	۱	$\Delta LNBONUS_{it}=\beta_0+\beta_1\Delta LNEPS_{i,t}+\beta_2\left(\text{Dec-Dummy}_{i,t}\times\Delta LNEPS_{i,t}\right)+\varepsilon$
۲	۲	$BONUS=\beta_0+\beta_1 EPS+\beta_2\left(INAA^{+}\right)+\beta_3\left(EPS\times INAA^{+}\right)+\beta_4(EPS\times INAALarge^{+})+\beta_5(EPS\times INAASmall^{+})+\beta_6(RET)+\beta_7(\Delta ROA)+\varepsilon$
۳-٤-۵	۳	$BONUS=\beta_0+\beta_1 EPS+\beta_2(ABCFO^{+})+\beta_3(EPS\times ABCFO^{+})+\beta_4(ABPROD^{+})+\beta_5(EPS\times ABPROD^{+})+\beta_6(ABDISEX^{+})+\beta_7(EPS\times ABDISEX^{+})+\beta_8(RET)+\beta_9(\Delta ROA)+\varepsilon$
٦	٤	$BONUS=\beta_0+\beta_1 EPS+\beta_2(BcScore)+\beta_3(EPS\times BcScore)+\beta_4(RET)+\beta_5(\Delta ROA)+\varepsilon$
۷	۵	$BONUS=\beta_0+\beta_1 EPS+\beta_2(Matching)+\beta_3(EPS\times Matching)+\beta_4(RET)+\beta_5(\Delta ROA)+\varepsilon$
۸	٦	$BONUS=\beta_0+\beta_1 EPS+\beta_2(PCF)+\beta_3(EPS\times PCF)+\beta_4(RET)+\beta_5(\Delta ROA)+\varepsilon$

جدول۲:متغیرهای پژوهش

متغیر	نحوه محاسبه
متغیر وابسته	
BONUS	لگاریتم طبیعی پاداش هیات‌مدیره
ΔLNBONUS	لگاریتم تغییرات پاداش سال جاری نسبت به سال قبل مدیران
متغیر مستقل	
ΔLNEPS	لگاریتم تغییرات سود عملیاتی هر سهم نسبت به سال قبل
Dec_ Dummy	متغیر موهومی مبنی بر اینکه اگر سود دوره جاری نسبت به سال قبل کاهش یافته باشد کد ۱ و در غیر این‌صورت کد صفر داده می شود
INAA	اقلام تعهدی غیرعادی مثبت (مدیریت سود فزاینده مبتنی بر اقلام تعهدی) می‌باشد که از متغیر موهومی کد ۱ برای اقلام تعهدی فزاینده سود (اگر اقلام تعهدی غیرعادی مثبت باشد) و در غیر اینصورت کد صفر داده می شود. خود اقلام تعهدی غیر عادی برابر است با مقدار باقیمانده از مدل کل اقلام تعهدی ، به شرح زیر است:که در آن TA کل اقلام تعهدی یعنی سود قبل از فعالیت‌های غیرعادی منهای جریان‌های نقد عملیاتی، Aکل دارایی‌هادر پایان سال قبل، ΔSALES تغییرات فروش نسبت به سال قبل، PPEکل اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در پایان سال می‌باشد (ماتسوموتو، ۲۰۰۲ و بورگستهلر و ایمس، ۲۰۰۳؛ لینگ، ۲۰۱٤؛ دیفاند و پارک، ۲۰۰۱). رابطه۱) $\frac{TA}{A}=\beta_0+\beta_1\frac{1}{A}+\beta_2\frac{\Delta SALE}{A}+\beta_3\frac{PPE}{A}+\varepsilon_{i,t}$ INAALarge بیانگر اقلام تعهدی غیرعادی بزرگ برای مقادیر بالای میانگین اقلام تعهدی مثبت کد۱ و در غیر اینصورت کد صفر داده می‌شود، INAASmall بیانگر اقلام تعهدی غیرعادی کوچک برای مقادیر پایین‌تر از میانگین اقلام تعهدی مثبت کد۱ و در غیر اینصورت کد صفر داده می شود،

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

ABCFO	جریان‌های نقد عملیاتی غیرعادی افزایشی سود. معادل(ε) باقیمانده مدل زیرکه برای مقادیر افزایشی سود کد ۱ و در غیر اینصورت کد صفر داده می‌شود: رابطه۲) $\frac{CFO_{i,t}}{TA_{i,t-1}}=\beta_1\frac{1}{TA_{i,t-1}}+\beta_2\frac{Sales_{i,t}}{TA_{i,t-1}}+\beta_3\frac{\Delta Sales_{i,t}}{TA_{i,t-1}}+\varepsilon_{it}$ $Sales_{i,t}$فروش دوره جاری ، $CFO_{i,t}$جریان نقد عملیاتی دوره جاری، $\Delta Sales_{i,t}$تغییرات فروش نسبت به سال قبل، $TA_{i,t-1}$کل دارایی های پایان دوره قبل(گانی، ۲۰۱۰؛ رویچودوری، ۲۰۰۶؛ ژیانگ[1]،۲۰۱۶).
ABPROD	هزینه های غیرعادی تولید افزایشی سود.معادل باقیمانده مدل زیرکه برای مقادیر افزایشی سود کد ۱ و در غیر اینصورت کد صفر داده می‌شود: رابطه۳) $\frac{Prod_{i,t}}{TA_{i,t-1}}=\beta_1\frac{1}{TA_{i,t-1}}+\beta_2\frac{Sale_{i,t}}{TA_{i,t-1}}+\beta_3\frac{\Delta Sale_{i,t}}{TA_{i,t-1}}+\beta_4\frac{\Delta Sales_{i,t-1}}{TA_{i,t-1}}+\varepsilon_{i,t}$ $Prod_{i,t}$ هزینه‌های تولید شرکت در پایان سال t که برابر است با حاصل‌جمع بهای تمام شده کالای فروش رفته و تغییرات موجودی کالا، $\Delta Sale_{i,t-1}$معادل تغییرات فروش در پایان سال قبل(گانی، ۲۰۱۰؛ رویچودوری، ۲۰۰۶؛ ژیانگ،۲۰۱۶)
ABDISEX	هزینه‌های اختیاری غیر عادی افزایشی سود. معادل باقیمانده مدل زیرکه برای مقادیر افزایشی سود کد ۱ و در غیر اینصورت کد صفر داده می‌شود: رابطه٤) $\frac{Disexp_{i,t}}{TA_{i,t-1}}=\beta_1\frac{1}{TA_{i,t-1}}+\beta_2\frac{Sale_{i,t}}{TA_{i,t-1}}+\varepsilon_{i,t}$ معادل هزینه‌های اختیاری پایان سال که برابر است با هزینه‌های توزیع وفروش و عمومی و اداری(گانی، ۲۰۱۰؛ رویچودوری، ۲۰۰۶؛ ژیانگ،۲۰۱۶)
BcScore	محافظه کاری شرطی. باسو برای آزمون پیش بینی‌های خود از جنبه به هنگامی، از رگرسیون مقطعی مبتنی بر صنعت به شرح زیر استفاده کرد: رابطه۵) $EPS_{it}=\beta_0+\beta_{1\,it}DR_{it}+\beta_{2\,it}RET_{it}+\beta_{3\,it}DR_{it}\times RET_{it}+\varepsilon_{it}$ که EPS عبارت از نسبت سود هر سهم قبل از اقلام غیرعادی شرکت در سال t تقسیم بر قیمت سهام سال قبل ،RET_{it} بازده سهام برای ۹ ماه قبل از پایان سال مالی tتا سه ماه بعد از پایان سال t وDR_{it}متغیر مجازی است که اگر بازده سالانه RET_{it}منفی باشد مقدار آن برابر یک و در غیر اینصورت مقدار صفر منظور می شود. این رگرسیون براساس روش خان و واتز (۲۰۰۹) به شرح زیر، تعدیل می‌شود(به موقع بودن اخبار خوب (G-score) و عدم تقارن زمانی اخباربد (C-score) ، تابع خطی از ویژگی‌های خاص شرکتی (اهرم، اندازه و نسبت ارزش بازار به ارزش‌دفتری) است): $G_Score=\beta_{2\,it}=\mu_{1t}+\mu_{2t}SIZE_{it}+\mu_{3t}MTB_{it}+\mu_{4t}LEV_{it}$ رابطه٦) $C_Score=\beta_{3\,it}=\lambda_{1\,t}+\lambda_{2\,t}SIZE_{it}+\lambda_{3\,t}MTB_{it}+\lambda_{4\,t}LEV_{it}$ رابطه۷) که size = لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت MTB = ارزش بازار سرمایه تقسیم بر ارزش دفتری سرمایه و LEV= نسبت بدهی به کل دارایی‌ها. محافظه‌کاری شرطی عبارت است مقدار بدست آمده برای c-Score، بعد از جایگذاری ضرایب λ در مدل بالا(ضرایبλ بعد از جایگزینی .G_Score و C_Score در رابطه اولیه(۵) و تخمین آن بدست می‌آید).

1. Xiong

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

Matching	ت تطابق درآمد و هزینه. معادل ضریب هزینه‌های جاری (β3) در رگرسیون تخمینی زیربر اساس داده-های مقطعی سالیانه برای هر سال (دیچو و تانگ،۲۰۰۸؛ شات، ۲۰۱۱): $Revenues_{i,t}=\beta_{1,t}+\left(\beta_{2,t}\times TotalExpenses_{i,t-1}\right)+\left(\beta_{3,t}\times TotalExpenses_{i,t}\right)+\left(\beta_{4,t}\times TotalExpenses_{i,t+1}\right)+\varepsilon_{it}$ رابطه۸) $TotalExpenses_{i,t-1}$= هزینه‌های(بهای تمام شده کالای فروش رفته و هزینه‌های توزیع و فروش و عمومی و اداری) سال گذشته، $TotalExpenses_{i,t}$= هزینه‌های سال جاری، $TotalExpenses_{i,t+1}$هزینه های سال بعد(که از طریق تخمین بدست می‌آیند)(اقلام بر اساس متوسط دارایی‌ها تعدیل شدند).
PCF	دقت پیش‌بینی سود. معادل $\left\|\varepsilon it\right\|$ قدرمطلق پسماندها و معیار تجربی اندازه‌گیری قابلیت پیش‌بینی-عناصر سود است. هر قدر پسماندها کوچکتر باشد بیانگر قابلیت پیش بینی بیشتر است. برای اندازه‌گیری قابلیت پیش‌بینی اطلاعات مالی به صورت تجربی، از پس ماندهای معادله رگرسیون پیش بینی جریان‌های نقدی آینده با استفاده از اجزای تشکیل دهنده سود عملیاتی حسابداری یک دوره قبل استفاده می‌شود(بارث و همکاران، ۲۰۰۱؛ کوهن، ۲۰۰۴): $CFO_{i,t+1}=\beta_0+\beta_1 CFO_{it}+\beta_2\Delta AR_{it}+\beta_3\Delta INV_{it}+\beta_4\Delta AP_{it}+\beta_5 DEPR_{it}+\beta_6 OTHER_{it}+\varepsilon_i$ رابطه۹) . CFO= جریان‌های نقدی،AR Δ =تغییر در حساب‌های دریافتنی،INV Δ = تغییر در موجودی ها،Δ= AP تغییر در حساب‌های پرداختنی و بدهی‌های معوق،DEPR = هزینه استهلاک دارائی‌های ثابت مشهودو نامشهود،OTHER= خالص سایر اقلام تعهدی که به صورت زیر محاسبه شد: $OTHER_{it}=OP_{it}-(CFO_{it}+\Delta AR_{it}+\Delta INV_{it}-\Delta AP_{it}-DEPR_{it})$ رابطه۱۰) OP =سود عملیاتی و Ɛ = مقدار خطا که فرض شد دارای میانگین صفر و واریانس ثابت باشد.
متغیر کنترل	
RET	بازده سالانه سهام
ΔROA	تغییرات سالانه در نرخ بازده دارایی ها. مطابق با پژوهش های قبلی، فارمر[1] (۲۰۰۸)، جکسون[2] و همکاران (۲۰۰۸) ، شاو و ژانگ[3] (۲۰۱۰) ، کیلر و لوپز[4] (۲۰۱۳)، بازدهی سهام و بازدهی دارایی‌ها از عوامل تعیین-کننده پاداش مدیران است.

۶-روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع توصیفی و بر اساس ماهیت و روش از نوع همبستگی و پس رویدادی است. با توجه به اینکه این پژوهش می‌تواند در فرآیند انگیزش صحیح مدیران همه شرکت ها در راستای بیشینه‌سازی ارزش شرکت و ارزش سهامداران و نیز برای جلوگیری از انتقال ناعادلانه ثروت میان مدیران، سهامداران و سرمایه گذاران و همچنین در راستای پاداش دهی مناسب، دقیق و عادلانه مدیران مورد استفاده قرار گیرد، نوع پژوهش، کاربردی محسوب می‌شود. جامعه‌ی آماری مورد مطالعه‌ی این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس

1. Farmer
2. Jackson
3. Shaw & Zhang
4. Caylor & Lopez

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ است. در این تحقیق، برای انتخاب نمونه، از کل داده‌های در دسترس استفاده شده می‌شود. نخست تمام شرکت‌هایی که می‌توانستند در نمونه-گیری شرکت کنند، انتخاب، سپس به روش حذف سیستماتیک از بین کلیه‌ی شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که واجد هر یک از شرایط زیر نبوده‌اند، حذف شده و در نهایت شرکت‌های باقی‌مانده برای انجام آزمون انتخاب شدند: عضویت پیش از سال ۱۳۸۷ در بورس تهران، دوره‌ی مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند ماه، عدم تغییر دوره‌ی مالی طی دوره مورد نظر، نمونه آماری شامل شرکت‌های واسطه‌گری مالی، سرمایه‌گذاری، لیزینگ، بانک‌ها و شرکت‌های بیمه نباشند و در دسترس بودن اطلاعات. با این شرایط، تعداد ۱۲۱ شرکت به شرح زیر انتخاب شدند:

نوع محدودیت	تعداد شرکت‌ها
تعدادکل شرکت‌های بورسی	٤۳٥
محدودیت مربوط به سال مالی منتهی به پایان اسفند ماه، عدم تغییر سال مالی	۷٥
محدودیت مربوط به ناقص بودن داده‌های برخی شرکت‌ها در فاصله۱۳۸۳-۱۳۹٤	۹٤
محدودیت مربوط به حذف بانک‌ها و موسسات مالی و شرکت های سرمایه‌گذاری مالی (به دلیل ماهیت متفاوت فعالیت آنها از سایر واحدهای تجاری)	۱٤٥
شرکت‌های باقی مانده	۱۲۱

۷-یافته‌های پژوهش

۷-۱- آماره های توصیفی

آماره های توصیفی در جدول۳ به نمایش گذاشته شده است. تفاوت زیاد بین کمینه و بیشینه متغیرهای پژوهش به دلیل تفاوت در اندازهٔ شرکت های نمونه و امری اجتناب ناپذیر است. واوس[1] (۲۰۰۲) عنوان می‌کند که زمانی که اندازه نمونه بزرگ‌تر از ۱۰۰ باشد (معیاری تقریبی برای توزیع نرمال) احتمال نرمال بودن داده‌ها افزایش می‌یابد. نزدیک بودن مقادیرمیانه و میانگین نشان می‌دهد که توزیع داده ها نرمال است. اندازه بالای انحراف معیار برای پاداش بیانگر، غیریکنواختی در پرداخت پاداش است، هزینه‌های تولید غیرعادی با میانگین ۰/۰۰۵۹ و هزینه-های اختیاری غیرعادی با میانگین ۰/۰۰۲۰۷-، به‌ترتیب بیشترین و کمترین مدیریت سود را به خود اختصاص داده‌اند. شرکت‌های مورد مطالعه غالبا از طریق دست‌کاری هزینه های تولید غیرعادی وجریان‌های نقد عملیاتی غیرعادی به دنبال افزایش سود و از طریق هزینه های اختیاری غیرعادی به دنبال کاهش سود هستند.

1. Vaus

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

جدول شماره ۳: جدول توصیفی

متغیر	نماد	میانگین	میانه	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
لگاریتم پاداش‌هیات‌مدیره	lnBONUS	٤/۹	۳/٦	۱٦/۳	۰۰۰/۰	۷/۱۰
لگاریتم سود هرسهم	lnEPS	۰٦/۰	۱۳/۰	۵۰/۰	۷۳/-۸	۸۵/۱
اقلام تعهدی غیرعادی	INAA	۰۰۲۱/۰	۰۱۰/-۰	۱٤۳/۰	۵۵٤/-۰	۹۷۳۹/۰
هزینه های تولید غیرعادی	PORD	۰/۰۰۵۹	۰۱۳/۰	۱۵۷/۰	۷۱۱/-۰	٦۸۸/۰
جریان های نقد عملیاتی غیرعادی	CFO	۰/۰۰۳۱	۰۱٤/-۰	۱۵۳/۰	۹۰۳/-۰	۹۷۸/۰
هزینه های اختیاری غیرعادی	DISS	-۰/۰۰۲۰	۰۰٤/-۰	۰۳۷/۰	۰۹۲/-۰	۲۰٤٤/۰
محافظه کاری شرطی	G_SCORE	۰۱۵۵/۰	۰۱۳۲/۰	۱۵۵/۰	٤۸/-۱	۸۱۰۹/۰
تطابق درآمد و هزینه	Matching	٦۹٤/۰	۰/۵۹۱	۵۱٦/۰	۰/۰۰۳۹	۳/۹۲٤
دقت پیش بینی جریان های نقدی	PCF	۰/۰۰٤۲	-۰/۰۰٦	۰/۱۱۸	-۰/۵۷۱	۰/۵۳۱
تغییرات در بازدهی دارایی ها	ΔROA	۰۱/۰	۰/۰	۱۱/۰	٤۷/-۰	۷/۰
بازدهی سهام	RET	٤٦/۰	۱۱/۰	۰۷/۱	۷٤/-۰	۵۹/۸

میانگین محافظه‌کاری شرطی با مقدار۰/۰۱۵۵ بیانگر رویکرد محافظه‌کاری پایین شرکت‌های مورد مطالعه، تطابق درآمد و هزینه با میانگین۰/۶۹۴ بیانگر تطابق خوب در گزارشگری و دقت پیش بینی جریان های نقدی با میانگین ۰/۰۰۴۲ حاکی از دقت پایین پیش‌بینی جریان‌های نقدی است.

۷-۲-آمار استنباطی

در راستای آزمون فروض الگوهای کلاسیک رگرسیون خطی، نتایج آزمون ریشهٔ واحد با استفاده از آزمون لوین، لین و چو بیانگر آن بود که سطح معناداری برای همه متغیرهای پژوهش کمتر از 1% است بنابراین همه متغیرها در سطح مانا قراردارند. نتایج آزمون بروش- پاگان با سطح معنی داری زیر ۵ درصد بیانگر وجود ناهمسانی واریانس بود که از طریق حداقل مربعات تعمیم یافته رفع شد. برای بررسی وجود همخطی بین متغیرهای توضیحی ازآزمون عامل تورم واریانس استفاده شده است. اگر بیشترین مقدار عامل تورم واریانس بزرگتر از عدد ۱۰ باشد نشان دهندهٔ همخطی بین متغیرهای مستقل است. نتایج این آزمون بیانگر این است که برای همهٔ متغیرهای مستقل مقدار VIF کمتر از ۱۰ می‌باشد، بنابراین همخطی بین آنها وجود ندارد. سطح معنی داری آزمون جارکوبرا در مورد فرض نرمال بودن توزیع مانده‌ها، بزرگتر از ۵درصد بوده و فرض صفر مبنی بر نرمال بودن توزیع مانده‌ها تأیید گردید. همچنین نتایج آزمون دوربین واتسون

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

(طبق جداول) برای بررسی فرض نبود خودهمبستگی در الگوها حاکی از آن بود که مقدار آمارهٔ این آزمون بین۲/۵ و ۱/۵ است، لذا فرض نبود خودهمبستگی تأیید می‌شود. قبل از برازش الگوها لازم است تا آزمون F لیمر به منظور بررسی انتخاب بین روش داده‌های تابلویی در مقابل روش داده‌های ترکیبی برای الگوی بالا انجام شود .نتایج حاصل از آزمون F لیمر برای الگوی پژوهش در جدول شماره (۴) نشان داده شده است.

جدول شماره (٤): نتایج آزمون F لیمر برای الگوهای پژوهش

الگوی تحقیق	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی شماره ۱(چسبندگی پاداش)	۲۰۹/۳	۰۰۲۳/۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ۲(اقلام تعهدی اختیاری)	۳۷۵/۳	۰۰۱٤/۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ۳(دست‌کاری فعالیت های واقعی)	۰۵۹/٤	۰۰۵/۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ٤(محافظه کاری شرطی)	۳٤۳/۳	۰۰۱٦/۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ٥(تطابق درآمد و هزینه)	٥/۳٦۳	۰/۰۰۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ٦(دقت پیش‌بینی جریان‌های نقدی)	٥/٤٥٥	۰/۰۰۰	الگوی اثرات ثابت

جدول شماره (٥): نتایج آزمون هاسمن برای الگوهای پژوهش

الگوی تحقیق	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
الگوی شماره ۱(چسبندگی پاداش)	۱۹۲۸/۱	٥٥۰۸/۰	الگوی اثرات تصادفی
الگوی شماره ۲(اقلام تعهدی اختیاری)	٦۳۱۹/۲۳	۰۰۱۳/۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ۳(دست‌کاری فعالیت های واقعی)	۹٥٦۸/٦۰	۰/۰۰۰۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ٤(محافظه کاری شرطی)	۷۱۳٥/۱	۸۸۷۲/۱	الگوی اثرات تصادفی
الگوی شماره ٥(تطابق درآمد و هزینه)	۳٥/۹۸۲	۰/۰۰۰	الگوی اثرات ثابت
الگوی شماره ٦(دقت پیش‌بینی جریان‌های نقدی)	٤/۰۱۷۹	۰/٥٤٦	لگوی اثرات تصادفی

همانطور که در جدول شماره (۴) و (۵) قابل مشاهده است، نتایج حاکی از رد شدن فرضیه‌ی H0 برای الگوهایی پژوهش، به غیر از الگوی شماره ۲ و۳ بوده، در نتیجه برای الگوی شماره ۱ ، ۴ و ۶ ، الگوی داده‌های تابلویی با اثرات تصادفی و برای الگوی شماره۲، ۳و۵، الگوی داده‌های تابلویی با اثرات ثابت ارجح است.

۷-۳-آزمون فرضیه های پژوهش

همانطور که در جداول۴ تا ۹ قابل مشاهده است، آماره دوربین واتسون برای همه مدل‌ها مابین ۱/۵ و ۲/۵ است و خود همبستگی جمله‌ای اخلال رد می‌شود. مقدار احتمال مربوط به آمارهF برای تصریح برابر۰۰۰/ است ولذا فرض صفر مبنی بر خطای تصریح مدل رد می‌شود. درنتیجه، در سطح اطمینان۹۹درصد، معنی‌دار بودن مدل‌ها پذیرفته می‌شود.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

۷-۳-۱-آزمون فرضیه اول پژوهش

جدول شماره۶، نتایج حاصل از برآورد پارامترهای مدل تغییرات سود و اثر آن بر پاداش مدیران (اثر چسبندگی) را نشان می‌دهد. برای این مدل، ضریب متغیر سود هر سهم، حاکی از تاثیرگذاری آن بر پاداش مدیران است. اگر پاداش چسبنده است، باید درصد افزایش در پاداش در دوره های افزایش سود بیشتر از درصد کاهش پاداش در دوره های کاهش سود باشد،($\beta_1 > \beta_1 + \beta_2$) به عبارت دیگر $\beta_1 > 0$ و $\beta_2 < 0$ باشد. همانطور که قابل مشاهده است درصد افزایش در پاداش در دوره های افزایش سود بیشتر از درصد کاهش پاداش در دوره های کاهش سود می‌باشد، پاداش نسبت به سود حالت چسبندگی دارد.

جدول شماره٦: آزمون چسبندگی پاداش

متغیر	نماد	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
سود هر سهم	EPS	۰/۲۹۱	۰/۰۳۷	۷/٦۸٦	۰/۰۰۰
لگاریتم تغییرات سود	ΔLn EPS	-۰/۵۰۷	۰/۰٦۵	-۷/۷۹۰	۰/۰۰۰
ضریب ثابت	C	۲/۱۵۵	۰/۱۸٤	۱۱/٦۸۷	۰/۰۰۰
آماره F٤۲/ ٤۱۷		سطح معناداری: ۰/۰۰۰	دوربین واتسون: ۱/۸۵۸	ضریب تعیین: ۰/۰۸۰۸	ضریب تعیین تعدیل شده: ۰/۰۷۸۹

۷-۳-۲- آزمون فرضیه دوم پژوهش

جدول شماره۷، نتایج حاصل از برآورد پارامترهای مدل اقلام تعهدی غیرعادی مثبت و اثر آن بر پاداش مدیران را نشان می‌دهد. ضریب متغیر سود هر سهم، حاکی از تاثیرگذاری آن بر پاداش مدیران است. ضرایب شاخص‌های اقلام تعهدی غیرعادی مثبت و اثر متقابل آن با سود هر سهم، حاکی از تاثیرگذاری معنی‌دار و مثبت آنها با سود هرسهم است به‌گونه‌ای که این ضرایب، بزرگتر از ضریب سود هر سهم هستند یعنی توجه کافی به این اقلام صورت نمی‌گیرد ولی اثر متقابل اقلام تعهدی غیرعادی مثبت بزرگ با سود هر سهم، معنی‌دار نیست هرچند همین رابطه برای اقلام تعهدی غیر عادی مثبت کوچک، معنی‌دار و مثبت است که باز هم بیانگر عدم توجه کافی به آن است. ضرایب متغیرهای کنترل نیز حاکی از تاثیرگذاری معنی‌دار و مثبت تغییرات در بازدهی دارایی‌ها و بازدهی سهام بر پاداش مدیران است.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

جدول شماره۷: اقلام تعهدی اختیاری مثبت

متغیر	نماد	ضریب	خطای استاندارد	tآماره	سطح معناداری
سود هر سهم	EPS	٦٦٤/١	٣٢٢/٠	١٦٧/٥	٠٠٠/٠
اقلام تعهدی غیرعادی مثبت	LNAA	٦٠٥/٢	١٦٧/١	٢٣٢/٢	٠٢٥٨/٠
اثر متقابل اقلام تعهدی غیرعادی مثبت و سود هرسهم	EPSLNAA	٣/٢٥٨	١/١٤٢	٢/٨٥٢	٠/٠٠٤٤
اثر متقابل اقلام تعهدی غیرعادی مثبت بزرگ و سود هر سهم	*EPS INAALarge	١٤٥/-٥	٦٨٨/٢	٩١٣/-١	٠٥٦٠/٠
اثر متقابل اقلام تعهدی غیرعادی مثبت کوچک و سود هر سهم	*EPS INAASmall	٤٢٠/٥	٢٥٦/٢	٤٠١/٢	٠١٦٥/٠
تغییرات در بازدهی دارایی ها	ΔROA	٣٦٩/٣	٩٧٢/٠	٤٦٣/٣	٠٠٠٦/٠
باردهی سهام	RET	٢٤٩/٠	١٠٧/٠	٣٢٤/٢	٠٢٠٣/٠
ضریب ثابت	C	٠١٦/٢	١١٤/٠	٥٧/١٧	٠٠٠/٠
آماره :F ٩٥٩/١٠		سطح معناداری: ٠/٠٠٠	دوربین واتسون: ٨٦٤/١	ضریب تعیین: ١٣٨٦/٠	ضریب تعدیل شده: ١٢٦٠/٠

۷-۳-۳- آزمون فرضیه سوم،چهارم وپنجم پژوهش

جدول شماره۸، نتایج حاصل از برآورد پارامترهای مدل دست‌کاری فعالیت‌های واقعی فزاینده سود و اثر آن بر پاداش مدیران را نشان می‌دهد. ضرایب شاخص‌های جریان‌های نقد عملیاتی غیرعادی، هزینه‌های تولیدغیرعادی و هزینه‌های اختیاری غیرعادی افزایشی سود، مطابق انتظار پژوهش بیانگر تاثیرگذاری معنی‌دار و منفی آنها بر پاداش مدیران است. به گونه‌ای که برای هر گونه دست‌کاری فعالیت‌های واقعی به شکل فزاینده سود، پاداش مدیران کاهش می‌یابد و نیزضرایب شاخص‌های فوق‌الذکر و اثر متقابل آن با سود هر سهم حاکی از تاثیرگذاری معنی‌دار و مثبت آنها بر پاداش مدیران است. یعنی اگر افزایش سود هر سهم همراه با دست‌کاری فعالیت‌های واقعی فزاینده سود باشد، پاداش مدیران افزایش می‌یابد. ضرایب متغیرهای کنترل نیز حاکی از تاثیر-گذاری معنی‌دار و مثبت تغییرات در بازدهی دارایی‌ها و بازدهی سهام بر پاداش مدیران است.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

جدول شماره۸: دست‌کاری فعالیت های واقعی فزاینده سود

متغیر	نماد	ضریب	خطای استاندارد	t آماره	سطح معناداری
سودهرسهم	EPS	۰۳۳/۱	٤٤۳/۰	۳۳۲/۲	۰۱۹/۰
جریان نقد عملیاتی غیرعادی فزاینده سود	CFO	٦۷۲/-۱	۸۱۰/۰	۰٦٤/-۲	۰۳۹/۰
اثر متقابل جریان نقد عملیاتی غیرعادی فزاینده سود و سود هر سهم	CFOEPS	۹٦۸/۵	۸۲٦/۱	۲٦۷/۳	۰۰۱۱/۰
هزینه‌های تولید غیرعادی‌فزاینده سود	PORD	۱۳۵/-۳	۱٦٦/۱	٦۸۷/-۲	۰۰۷۳/۰
اثر متقابل هزینه‌های تولید غیرعادی فزاینده سود و سود هر سهم	PORDEPS	۲۷۰/۵	۳٦۵/۲	۲۲۸/۲	۰۲٦/۰
هزینه‌های اختیاری غیرعادی فزاینده سود	DISS	۷۱۵/-۸	۵۱۷/۳	٤۷۷/-۲	۰۱۳/۰
اثر متقابل هزینه‌های اختیاری غیرعادی فزاینده سود و سود هر سهم	DISSEPS	۳٤۰/۲٤	۹۰۸/٦	۵۲۳/۳	۰۰۰٤/۰
تغییرات در بازدهی دارایی‌ها	ΔROA	۷۵۲/۲	۹۹۷/۰	۷۵۹/۲	۰۰۵/۰
بازدهی سهام	RET	۲۵٦/۰	۱۱۳/۰	۲۵٤/۲	۰۲٤/۰
ضریب ثابت	C	۵۵٤/۲	۱٦۱/۰	۸۱۳/۱۵	۰۰۰/۰
آماره F:۱۰/۳۰۰۷		سطح معناداری: ۰/۰۰۰	دوربین واتسون: ۸۳۲۵/۱	ضریب تعیین: ۱۵٦۷/۰	ضریب تعیین تعدیل شده: ۱٤۱۵/۰

۷-۳-۴-آزمون فرضیه ششم پژوهش

جدول شماره۹، نتایج حاصل از برآورد پارامترهای مدل محافظه‌کاری شرطی و اثر آن بر پاداش مدیران را نشان می‌دهد. برای این مدل، ضرایب متغیرهای محافظه کاری‌شرطی و اثر متقابل آن با سود هرسهم، با ضرایبی بالاتر از ضریب سود هر سهم، بیانگر تأثیر مثبت و معنی‌دار آنها بر پاداش مدیران است یعنی با افزایش محافظه‌کاری، پاداش نیز افزایش می‌یابد. ضریب متغیر تغییرات در بازدهی سهام نیز، حاکی از تاثیرگذاری معنی‌دار آن بر پاداش مدیران است ولی ضریب متغیر بازدهی سهام در این مدل معنی دار نیست.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

جدول شماره۹: محافظه کاری شرطی

متغیر	نماد	ضریب	خطای استاندارد	t آماره	سطح معناداری
سود هر سهم	EPS	۰٦۲/۱	۲٤٥/۰	۳۲٤/٤	۰۰۰۰/۰
محافظه کاری شرطی	G-SCORE	۲۳۲/۲	۸۹٤/۰	٤۹٥/۲	۰۱۲۸/۰
اثر متقابل محافظه کاری شرطی و سود هرسهم	EPSG-SCORE	۳۰۳/۱	۳٦۳/۰	٥۸٥/۳	۰۰۰٤/۰
بازدهی سهام	RET	۱۳۰/۰	۱٤٤/۰	۹۰٤/۰	۳٦٦۱/۰
تغییرات در بازدهی دارایی ها	ΔROA	٦٤۹/٤	۹۳۷/۰	۹٥۷/٤	۰۰۰/۰
ضریب ثابت	C	۲۲۰/۲	۲٤۰/۰	۲۲۸/۹	۰۰۰/۰
آماره F:۲۷۲/:۲۰		سطح معناداری: ۰/۰۰۰	دوربین واتسون: ۸۳٤/۱	ضریب تعیین: ۰۹٥۳/۰	ضریب تعیین تعدیل شده: ۰۹۰٦/۰

۷-۳-۵-آزمون فرضیه هفتم پژوهش

جدول شماره ۱۰، نتایج حاصل از برآورد پارامترهای مدل تطابق درآمد و هزینه و اثر آن بر پاداش مدیران را نشان می‌دهد. ضریب متغیرهای تطابق درآمد و هزینه و اثر متقابل آن با سود هر سهم، حاکی از تاثیرگذاری مثبت و معنی‌دار آنها بر پاداش مدیران است یعنی با افزایش تطابق درآمد، پاداش نیز افزایش می‌یابد. ولی برخلاف انتظار، ضریب اثر متقابل تطابق درآمد با سودهر سهم، کوچکتر از ضریب سود هر سهم است که نشانگر عدم توجه کافی به آن است.

جدول شماره۱۰: تطابق درآمد و هزینه

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
سود هر سهم	EPS	۲/۱۷۷	۰/۳۳۳	٦/٥۲۹	۰/۰۰۰
تطابق درآمد و هزینه	Matching	۰/٤٦۹	۰/۲۲۷	۲/۰٦۰	۰/۰۳۹
اثر متقابل تطابق درآمد و هزینه و سود هرسهم	EPS*Matching	۰/۸۸۰	۰/٤۱٥	۲/۱۲۱	۰/۰۳٤
بازدهی سهام	RET	۰/۲۹۱	۰/۱۱۸	۲/٤٥۳	۰/۰۱٤
تغییرات در بازدهی دارایی ها	ΔROA	۱/۸۹۰	۱/۱۷٥	۱/٦۰۸	۰/۱۰۸
ضریب ثابت	C	٤/۲۳٤	۰/۱۷۸	۲۳/۷٦۲	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۲۰٤٥				
ضریب تعیین تعدیلی	۰/۱۹٤٥				
مقداردوربین واتسون	۱/٥۲۸				
آماره F	۲۰/٤٤۸				
سطح معنی داری	۰/۰۰۰				

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

ضریب متغیر بازدهی سهام، حاکی از تاثیرگذاری معنی‌دار آن بر پاداش مدیران است ولی ضریب متغیر تغییرات در بازدهی دارایی‌ها در این مدل، معنی دار نیست.

۷-۳-۶-آزمون فرضیه هشتم پژوهش

جدول شماره ۱۱، نتایج حاصل از برآورد پارامترهای مدل دقت پیش بینی جریان‌های نقدی و اثر آن بر پاداش مدیران را نشان می‌دهد. ضریب متغیر سود هر سهم با، حاکی از تاثیرگذاری مثبت آن بر پاداش مدیران است. ضریب متغیرهای دقت پیش بینی جریان‌های نقدی و اثر متقابل آن با سود هر سهم، حاکی از تاثیرگذاری مثبت و معنی‌دار آنها بر پاداش مدیران است یعنی با افزایش دقت پیش‌بینی، پاداش نیز افزایش می‌یابد. ولی انتظاربر این بود که ضریب اثر متقابل دقت پیش‌بینی و سود هر سهم، بزرگتر از ضریب سود هر سهم باشد. یعنی پاداش برای اثر متقابل دقت پیش‌بینی و سود هر سهم، بزرگتر باشد. ضریب متغیر بازدهی سهام و تغییرات در بازدهی دارایی‌ها حاکی از تاثیرگذاری معنی‌دار آنها بر پاداش مدیران است.

جدول شماره۱۱: دقت پیش بینی جریان های نقدی

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
سود هر سهم	EPS	۲/۳۸٤	۰/۲۷۵	۸/٦٦٥	۰/۰۰۰
دقت پیش بینی جریان های نقدی	PCF	۲/٦۳۷	۰/۸۳۹	۳/۱٤۳	۰/۰۰۱
اثر متقابل دقت پیش بینی جریان های نقدی و سود هرسهم	EPS*PCF	۳/۱۲۳	۱/۵۲۱	۲/۰۵۳	۰/۰٤۰
بازدهی سهام	RET	۰/۲٦۷	۰/۱۱۷	۲/۲۸٤	۰/۰۲۲
تغییرات در بازدهی دارایی ها	ΔROA	۲/۸۵٤	۱/۱٦۳	۲/٤۵۳	۰/۰۱٤
ضریب ثابت	C	٤/٦۲۹	۰/۲٤۹	۱۸/۵٦	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۱٤٤٦				
ضریب تعیین تعدیلی	۰/۱٤۰۱				
مقداردوربین واتسون	۱/٦۳٦				
آماره F	۳۲/٤۹۸				
سطح معنی داری	۰/۰۰۰				

۸-نتیجه گیری و پیشنهادها

در این پژوهش، تأثیر ابعاد دقت سود بر پاداش هیات‌مدیره و نیز اثر چسبندگی پاداش مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج پژوهش حاکی از این است که پاداش دارای حالت چسبندگی با سود گزارش شده است. این نتیجه می‌تواند ناشی از پایداری موقت اخبار نامساعد و نیز پاداش‌های غیرواقعی باشدکه با نتایج پژوهش‌های پورزمانی و طرازیان(۱۳۹۵)، ماتسوموتو(۲۰۰۲)و بورگستهلرو ایمس(۲۰۰۳)، هم راستا است. بنابراین پاداش چسبنده نشانه‌ای از دقت پایین سود

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

گزارش شده به عنوان معیار سنجش عملکرد است که کارایی قراردادها را کاهش می‌دهد. بر اساس نتایج بدست آمده، تاثیرپذیری پاداش به ازای اقلام تعهدی غیرعادی مثبت وبزرگ ، معنی‌دار نیست و در پاداش دهی به این اقلام توجه کافی نمی‌شود. ولی پاداش به ازای هر گونه افزایش در اقلام تعهدی غیرعادی مثبت، اثر متقابل آن با سود هرسهم و نیز اقلام تعهدی غیرعادی مثبت وکوچک، افزایش می‌یابد. که نشان از بی‌توجهی به افزایش سود بوسیله اقلام تعهدی غیرعادی و در نتیجه کاهش دقت سود است که این نتیجه هم راستا با نتایج پژوهش کازان(۲۰۱۶) مبنی بر نقش مثبت اقلام تعهدی در افزایش کارایی قراردادها است ولی با پژوهش-های لینگ(۲۰۱۴) و بیجانچی و چن(۲۰۱۵)، هم راستا نیست. در حالی که اگر هدف از سیستم انگیزشی و پاداش دهی، بیشینه کردن ارزش شرکت و در نتیجه، منافع همه گروه‌های ذینفع است، باید به اقلام تعهدی به ویژه اقلام تعهدی اختیاری فزاینده سود توجه بیشتری صورت گیرد. تاثیرگذاری معنی‌دار و منفی هر گونه دست‌کاری فعالیت‌های واقعی فزاینده سود به عنوان عامل کاهنده دقت سود گزارش شده، بر پاداش، بیانگر توجه کافی به این اقلام در تعیین پاداش هیئت مدیره است. این نتایج با نتایج پژوهش‌های قبلی یعنی بیجانچی و چن (۲۰۱۵)؛ گانی(۲۰۱۰) و آتاناساکا و همکاران(۲۰۱۱) هم راستا می‌باشد. بنابراین باید در مقابل سودهای دستکاری‌شده ، واکنش منفی از طریق کاهش پاداش صورت گیرد تا هم از انتقال ناعادلانه ثروت جلوگیری شود و هم اینکه عاملی محرک برای هیات‌مدیره در راستای انجام فعالیت‌های هم راستا با اصول و استانداردهای حسابداری باشد. از آنجایی که محافظه‌کاری شرطی بیانگر کارکرد نامتقارن اخبار خوب و بد بوده و در نتیجه دقت سود را کاهش می‌دهد، انتظار بر تاثیرگذاری منفی آن بر پاداش هیات‌مدیره بود ولی می توان نتیجه حاصل را به دلیل نقش محافظه‌کاری مشروط در بازدارندگی رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران دانست. یعنی توجه بیشتر معطوف به نقش بازدارندگی محافظه-کاری شرطی و محدود کردن اقدامات هیات‌مدیره است. این نتایج از دید عامل کاهنده رفتار فرصت‌طلبانه، هم راستا با پژوهش‌هایی مانند آینگر وزامپلی (۲۰۱۲) و آتاناساکا و همکاران(۲۰۱۱) و از دید برخورد نامتقارن با اخبار، هم راستا با پژوهش پیک[1] و همکاران(۲۰۰۷) است. نتایج پژوهش، حاکی از تاثیرگذاری مثبت تطابق درآمدها و هزینه‌ها به عنوان شاخص مستقیم دقت سود بر پاداش مدیران است. این نتیجه هم راستا با نتایج پژوهش‌های دیچو و تانگ(۲۰۰۸) و شات(۲۰۱۱)، مبنی بر پایداری بیشتر و دقت بیشتر سود و درنتیجه تأثیر مستقیم آن بر ارزش بازار شرکت است. دقت پیش بینی جریان‌های نقدی به عنوان شاخص مستقیم دقت سود و محتوای اطلاعاتی عایدات حسابداری، تأثیر مثبتی بر پاداش دارد که این نتیجه هم راستا

1. Paek

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

با نتایج پژوهش‌های بارث و همکاران(۲۰۰۱) و کوهن(۲۰۰۴)، است. بنابراین در نظام پاداش دهی در ایران به تطابق درآمد و هزینه و نیز دقت پیش بینی جریان‌های نقدی توجه کامل صورت می‌گیرد. پاداش دهی صرف بر اساس سود خالص گزارش شده، الزاما سبب انگیزش درست هیات‌مدیره و افزایش ارزش شرکت نمی‌شود. بلکه به دلیل انعطاف موجود در استانداردهای حسابداری و اختیار مدیران در گزینش رویه‌های حسابداری، این عمل ممکن است به انتقال ثروت از مالکان به مدیران شده و سبب کاهش ارزش شرکت شود. پیشنهاد می‌شود که در نظام پاداش دهی به هیئت مدیره، ویژگی‌های سود از جمله دقت سود (اقلام تعهدی اختیاری فزاینده سود، دست‌کاری فعالیت‌های واقعی فزاینده سود، محافظه‌کاری مشروط، تطابق درآمد و هزینه و نیز دقت پیش بینی جریان‌های نقدی توسط سود) مورد توجه و اعتنای کافی قرار گیرد و این شاخص‌ها محوریت اصلی درشاخص سنجش عملکرد داشته باشند تا پاداش دهی متناسب با عملکرد واقعی و صحیح هیات‌مدیره انجام گیرد. در این راستا اصلاح قانون تجارت در خصوص نحوه پرداخت پاداش، ضروری است. از محدودیت‌های پژوهش فعلی این است که پژوهش‌های بسیار اندکی به موضوع پاداش و نحوه بهینه سازی آن در شرکت‌ها پرداخته‌اند. که شاید یکی از دلایل آن عدم تمایل سهامداران عمده و مدیران عامل آنها برای ارایه اطلاعات و از طرفی عدم تبادل اطلاعات بین شرکت‌های مادر و یا نهادها و سازمان‌های صنعتی که متشکل از تعدادی واحدهای صنعتی هستند، می‌باشد(نمازی و سیرانی، ۱۳۸۳)، دیگر محدودیت این پژوهش در دسترس نبودن پاداش غیرنقدی مدیران بود که موجب شد تنها از پاداش نقدی تصویب شده توسط مجمع‌عمومی صاحبان سهام موجود در گزارش‌های مالی شرکت‌ها برای بررسی استفاده شود. با توجه به تعدادکم شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نسبت به بورس-های توسعه یافته و با در نظر گرفتن شرایط نمونه مورد بررسی برای انجام این پژوهش، به نظر می‌رسد حجم نمونه نهایی، به طور نسبی پایین‌تر از مطالعات مشابه درکشورهای توسعه یافته باشد.بنابراین نتایج پژوهش قابل تعمیم به سایر شرکت‌ها از جمله شرکت‌های خارج از بورس نخواهد بود لذا برای تعمیم نتایج این تحقیق به شرکت‌های غیر بورسی بایستی جوانب احتیاط را رعایت نمود.

۹-منابع و ماخذ

ابراهیمی، سیدکاظم و منصور احمدی مقدم. (۱۳۹۴). تأثیر اهرم مالی و محافظه‌کاری شرطی برناکارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، **فصلنامه حسابداری مالی**، ۷(۲۷): ۱۲۰-۱۰۲.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

اسکات، ویلیام. (۱۳۸۸). **تئوری حسابداری مالی،** جلد دوم، ترجمه، علی پارسائیان، تهران، انتشارات ترمه، ۸۵-۷۹.

پورزمانی، زهرا و عباس طرازیان. (۱۳۹۵). تأثیر متقابل نوسان های بازده داراییها و بازده اوراق بهادار بر پاداش مدیران مبتنی بر نرخ رشد دارایی‌های نقدی. **بررسی‌های حسابداری و حسابرسی،**۲۳ (۱): ۷۲-۵۵.

حیدری، مهدی وعلی رنجبری. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر پاداش هیئت مدیره بر پیش بینی سود، **مجله دانش حسابرسی،** ۱۴(۵۸): ۱۶-۱.

رحمانی، علی و عبدالمجید صدیقی. (۱۳۹۲). سنجش محافظه کاری بر اساس مدلِ بسط یافته باسو در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. **فصلنامه حسابداری مالی،** ۵(۱۸): ۴۵ -۲۵.

زنجیردار، مجید؛ محمدی، جلال و مصطفی عطاری. (۱۳۸۸). بررسی ارتباط بین پاداش مدیران و ویژگیهای سود بر مبنای حسابداری. اولین کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت، شیراز، انستیتیوی بین المللی آموزش و تحقیق خوارزمی،http://www.civilica.com.

زیمرمن، جرالد و راس ال والتر. (۱۳۹۰). **تئوری اثباتی حسابداری،** ترجمه، علی پارسائیان، تهران، انتشارات ترمه: ۳۱۸-۳۰۸.

سجادی، سید حسین و محمد صادق زارع زاده. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین طرح های پاداش مدیران ومعیارهای اقتصادی ارزیابی عملکرد در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. **پژوهش های حسابداری مالی،** ۳(۴): ۵۴-۴۱.

فخاری، حسن و معصومه رمضانی. (۱۳۹۵). مطالعه ارتباط بین رفتار هزینه‌ها و تغییرات پاداش هیئت مدیره، **مجله دانش حسابداری،** ۵(۴۲): ۲۵ - ۶ .

کردستانی، غلامرضا و رشید تاتلی. (۱۳۹۵). پیش بینی دستکاری سود :توسعهٔ یک مدل. **بررسی های حسابداری و حسابرسی،**۲۳(۱): ۹۶-۷۳.

نمازی، محمد و محمد سیرانی.(۱۳۸۳). بررسی تجربی سازه‌های مهم در تعیین قراردادها، شاخص‌ها و پارامترهای پاداش مدیران عامل.**بررسی های حسابداری و حسابرسی،** ۱۱ (۳۶): ۹۴-۶۵.

مهرانی، ساسان؛ کرمی، غلامرضا؛ سید حسینی، سید مصطفی و مهتاب جهرومی. (۱۳۹۴). **تئوری حسابداری،** جلد دوم، تهران، انتشارات نگاه دانش: ۲۵۷-۲۵۴.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

Anderson, M.C., R. Banker, R. Huang, and S. Janakiraman. (2007). Cost behavior and fundamental analysis of SG&A costs, **Journal of Accounting, Auditing & Finance**, 22 (1): 1-28.

Athanasakou, V., N.C. Strong, and M. Walker. (2011). The market reward for achieving analyst earnings expectations: does managing expectations or earnings management matter? **Journal of Business Finance & Accounting,** 38(1-2): 58-94.

Barth, M., D.P. Cram, and K. Nelson. (2001). "Accruals and the Prediction of Future Cash Flows." **The Accounting Review**, (76): 25-58.

Bartov, E., D.Givoly, and C. Hayn. (2002). The rewards to meeting or beating earnings expectations. **Journal of Accounting and Economics,** 33(2):173-204.

Bianchi, G., and Y. Chen. (2015). CEO compensation and the performance of firms in the hospitality industry: a cross-industry comparison, **International Journal of Tourism Sciences**, 15(3-4): 121-138.

Burgstahler, D., and M.J. Eames. (2003). Earnings management to avoid losses and earnings decreases: are analysts fooled? **Contemporary Accounting Research,** 20 (2): 253–294.

Caylor, M.L., and T.J. Lopez. (2013). Cost behavior and executive bonus compensation. **Advances in Accounting**,(2): 232-242.

Cohen, A. D. (2004). "Quality of Financial Reporting Choice: Determinants and Economic Consequences. (Unpublished Doctoral Dissertation)." Northwestern University, **SSRN**: **1**-56.

DeFond, M. L., and C.W. Park. (2001). The reversal of abnormal accruals and the market valuation of earnings surprises. **The Accounting Review,** 76 (3):375-404.

Dechow, P. M. (2006). Asymmetric sensitivity of CEO cash compensation to stock returns: A discussion. **Journal of Accounting and Economics,** 42 (1-2): 193-202.

Dichev, I., and V.W. Tang. (2008). Matching and the changing properties of accounting earnings over the last 40 years.**The Accounting Review**, 83 (6): 1425-1460.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

Donelcon, D. C., R.Jennings, and J. McInnis. (2011). "Changes or over time in the Revenue-Expense Relation: Accounting or Economics?" **The Accounting Review,** 3: 945-974.

Farmer, m. (2008) Chief executive compensation and company performance: a weak relationship or measurement weaknesses? 17th **European Doctoral programs Association in Management & Business Administration** Summer Academy, Soreze, France, 6(12):415-439.

Homburg, C., and J. Nasev. (2010). How timely are earnings when costs are sticky? implications for the link between conditional conservatism and cost stickiness", **American Accounting Association**, (6):1-35.

Hui, K.W., S.R. Matsunaga, D. Morse. (2009). The Impact of conservatism on mmanagement quantitative earnings forecasts. **Journal of Accounting & Economics**, 47(3):192–207.

Gunny, K. (2010). The Relation between Earnings Management Using Real Activities Manipulation and Future Performance: Evidence from Meeting Earnings Benchmarks, **Contemporary Accounting Research**, 27(3): 855-888.

Iyengar, R., and E. Zampelli. (20۱۲). Doesaccounting conservatism pay? **Accounting and Finance,** 50 (1): 121-142.

Jackson, S., T. Lopez., and A. Reitenga. (2008). Accounting fundamentals and CEO bonus compensation**. Journal of Accounting & Public Policy**, 27(5), 374-393.

Kazan, E. (2016). The impact of CEO compensation on firm performance in Scandinavia. University of Twente. The Faculty of Behavioural, **Management and Social sciences**, 10 (9):1-10.

LaFond, R., and R.L. Watts. (2007).The Information Role of Conservatism. Massachusetts Institute of Technology, **Accounting Review**, 83(2):447-478.

Liang, L. (2014).An Examination of Earnings Benchmarks: Evidence from Japan. **Graduate School of Economics and Management Tohoku University**,10 (4):113-173.

Matsumoto, D. A. (2002). Management's incentives to avoid negative earnings surprises. **The Accounting Review,** 77 (3): 483-514.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

Pandher, G., and J. Pathak. (2014).The Essential Role of Accounting Earnings in Return-Maximizing CEO Compensation Contracts. **Odette School of Business University of Windsor**.6 (1):1-37.

Paek, W., L. Chen., and L. Sami. (2007).Accounting Conservatism, Earnings Persistence and Pricing Multiples on Earnings. **Journal of Contemporary Accounting and Economics Symposium,** 28(2): 233-260.

Raithatha, M., and S. Komera. (2016). Executive compensation and firm performance: Evidence from Indian firms. **IIMB Management Review**,28(3):160-169.

Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. **Journal of Accounting and Economics,** 42(3): 335-370.

Ruch, G. and G. Taylor. (2011).Accounting Conservatism and its Effects on Financial Reporting Quality: A Review of the Literature, **SSRN**, 22(6):1-45.

Schutt, H. (2011)."The Matching Principle: Insights into Earning's Usefulness to Investors." **Haas School of Business University of California at Berkeley**, 4(11). 152-161.

Shaw, K. W., and M.H. Zhang. (2010). Is CEO Cash Compensation Punished for Poor Firm Performance? **The Accounting Review**, 85(3), 1065-1093.

Shota, O. (2012).Excess executive compensation and demand for accounting conservatism, **Research Institue For Economic and Business Adminstration**, Kobe University, (8):1-50

Sonenshine, R., N. Larson., and M. Cauvel. (2016). Determinants of CEO Compensation before and after the Financial Crisis. **Modern Economy**, 16(7):1455-1477.

Verrecchia, R., and W.R. Guay. (2006). Discussion of an economic framework for conservative accounting and Bushman and Piotroski', **Journal of Accounting and Economics**, 42(1-2):149–65.

Xiong, J.C. (2016). Chairman Characteristics and Earnings Management: Evidence from Chinese Listed Firms. **Open Journal of Accounting**, 5(3): 82- 94.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]

Yoder, T. R. (2006). "The Incremental Cash Flow Predictive Ability of Accrual Models",**Electronic theses and dissertations for graduate school**, the Pennsylvania State University:1-50

Watts, R. L.(2003) .Conservatism in accounting, Part II: Evidence and research opportunities. **Accounting Horizons**, 17(4): 287-301.

Zakaria, I. (2012). "Performance Measures, Benchmarks and Targets in Executive Remuneration Contracts of UK Firms." **The British Accounting Review**,44 (3): 189-203.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-24]